

tén kell egypár puskást fölállítani, kik, ha a kutyáknak nem sikerült volna a vidrával végezni s az menekülni akar, ledurrantják.

Érdekes esetem volt tavaly. Egy remek vidrafogást csináltam, pedig nem is „otterhound“-dal, hanem egy kis *tacskóval*. A halastavon csónakáztunk és én a tacskómat is magammal vittem, mely mellesleg említve, fenomenálisan dolgozik róka- és borz-oduban. Tehát, mondom, ő is ott volt velünk. Sejtelmem sem volt, hogy a vidéken vidra legyen abban az időben, mert tavaly 3 darabot (1 öreg, 2 fiatal) pusztítottunk ki s tudunkkal több nem maradt. De egyszerre csak látom, hogy valami állat mászik ki a vízből és bujik az odujába. A tacskóm is meglátta és álló! be a vízbe, utána a vidranak a lyukba és pár perc múlva, mire odaevettünk, ott diadalmaskodott a remek tacskó a vidra, egy hasas öreg nőstény, holt teteménél. (Felbontatván, benne egy kölyköt találtak.) Tacskóval is lehet hát vidrára vadászni, különösen ha fiait szoptatja, mikor is az odujában tartózkodik.

Végül a csapdával való fogás dívik ott, ahol már nagyon elszaporodtak, de ez sem biztos mód, mert a csapdát vízben kell elhelyezni és sokszor, mikor pár hét múlva a vidra arra téved, annyira elrozsdásodtak a rugók, hogy nem funkcionálnak többé.

Érdekes, hogy a németországi és a tengerparti lakók több helyen fiatal korában összefogdossák és felnevelik a vidrát. Ugyanis így fogságban nevelkedve megszeli a víz felületét és a víz alá is mehet, mint a vízbe.

Kerpely B.

Feleletek szerkesztőségünkhöz intézett kérdésekre.

A csöke-rifled. Az így nevezett rovátkos kidolgozása a puskacső üregének az egyszerű rovátkos (egyenes „huzagú“ vagy „huzalú“) csővel nem azonos, hanem ennek jóformán eltérő módosulása. Az egyszerű rifled-cső ugyanis végig „egyenközű“ furású s huzagai laposak, nem élesek; ellenben a csöke-rifled vonásai éllel bírnak, ezenkívül a cső vége eltérő hosszúságban csokorszerűen szűkített, de a szűkítés (csök) is éles vonásokkal bír. Ez a két fajta az egyenes vonású csöveknek semmi különös előnyt nem nyújt; régi, még a perkusziós fegyverek idejéből fennmaradt találmány az első s újabb, de rosszabb a második módosítása. Egyenközű (henger) furás mellett, jó mély és széles rovátkokkal ellátva s csak mintegy hüvelyknyi porzsákkal készült ily csövek a vastag serétek valamivel jobban (összetartóbban) hordják, mint a sima furatú csövek, de ám mester legyen, aki ily csövek kimunkálásához mer fogni! Becsülendőbb előnyük azonban a rovátkos csöveknek a simák

fölött az, hogy erős löportöltés használata mellett 100 egész 150 lépésig akár a gömbölyű golyót, akár más — a kaliberrel összevágó — „lövedéket“ meglehetősen pontossággal lövik. — Azok a rovátkos csövek, melyek végükön szűkítvők (csöke-rifled), ritkán lőnek jól, egyáltalában csak nagyon kivételes esetben felelnek meg a hozzájuk fűzött várakozásnak, miért is nem igen kapósak az ily csövekkel ellátott fegyverek a vadászok között — kivéve a *Pieper-féléket* — aki ismeri azokat. A Pieper-féle csöke-rifled-csővek egészen eredetiek s csak nagyjában, de részleteikben kevéssé hasonlítanak amazokhoz. Ezeket a csöveket Pieper két fajtában állítja elő, az egyikben a többi vékony, éles élű rovátkok között szélesebbek és mélyebbek is vannak, mindössze 5 ily mély árkolat (vonás); a másik fajtában az 5 mély vonás helyett 6, a többinél sokkal vastagabb, erősen kiemelkedő s élnélküli (tomp), de természetesen egyenes huzal (vonás) van arányos távolságra egymástól, mely huzalok a szűkítésbe is behatolnak. Az ily csövek szűkített része hosszabb, mint másfajta szűkített csöveknél és az éles vonások, illetve huzalsatornák csak behatolnak, de nem futnak végig ezen a szűkített részen. — Piepernek ez a kétfajta csöve nem csak készítés, de jószág tekintetében is páratlan a maga nemében. Amily silány gyártmányok legnagyobb részét azok a mesterségesen kihíresztelt Pieper-féle fegyverek, melyek közönségesen a puskásboltokban halomszámra raktáron vannak, ép oly remekei ezek a csöke-rifledcsövek a fegyvertechnika zseniális vívmányainak! Csak hogy ily csövekkel ritkán találkozunk a közönséges Pieper-fegyvereknél, még a földiesért „Diana“-fegyvereknél is csak az igen értékes daraboknál, mert ezek a csövek különlegességek, igen drágák s csak megrendelésre vagy puska-művesek számára készíttetnek, avagy pedig felelő értékes, igen művészi Pieper-gyártmányhoz alkalmaznak ily csöveket, különösen a másodsorban említett fajtát és többnyire öntött aczélel, még pedig mindkét csövet a sínekkel s csőgarnitúrákkal együtt *egydarabba* öntve, ami roppant szilárdságot kölcsönöz a csőnek. A csövek közül az egyik (a jobbsó) mindig sima (u. n. konczentrált), csak a balosó csöke-rifled. És hogy lőnek ezek a csövek! A londoni *Purdey*, a világ első fegyvergyárosának sörétes fegyvereit hasonlíthatlan remekműveknek tartják a lövészmattadorok világszerte s fegyvereinek darabját 800, 1000 forintjával fizetik, de ezeknél a remekül lövő fegyvereknél alig állnak hátrább jó lövés tekintetében Piepernek egydarabba öntött említett speciális öntött-aczél rifled és sima csövei. A 8-as serétek 60—65 lépésre buczkóként lövik a fixpontra s a rifled-csővek legnagyobb részével 80—100 lépésnyiről 5-ös vagy 6-os söréttel a nyulat verébként lehet ledurrantani! És ezek a csövek minden kaliberben ily kiváló, de különösen a 14-es kalibernek fenomenálisak. — Nagyon kár, hogy Piepernek ez a legértékesebb találmánya (az egydarabba öntött csöveket értve) oly kevéssé elterjedt, hogy csak némi nehézség útján lehet hozzájutni; ép azért a legtöbb vadász nem is ismeri, sőt a puska-művesek sem igen tudnak felőle; külföldön azonban a nagy puska-művesek szívtében alkalmazzák, így például Novotny, de csakis a legdrágább fegyverekhez.

A magyar puska-művesekről. Ilyen már kevés van. A vadászati törvények s a vadászterületek kötelező bérbeadása tökéletesen megölte nálunk a puska-műves-ipart és megszorította, virágzóvá tette az orvvadászatot. Annakelőtte a bocsoros nemestől kezdve fel a herczegig, vadászember csakis „kézimunka“ fegyvert használt és úgyszólván minden városnak megvolt a maga „puskás mestere“, sőt gyakran nagyobb városokban több is volt, úgy hogy ezéhekké egyesültek a lakatosokkal. Akkor boltokban csak kerülőnek, esőszöknek való u. n. *gráner* puskákat árultak, afféle komisz vascsőves „disznólábakat“; másféléket, értékesebbeket nem, mert úrféle embernek bolti puska ingyen sem kellett; ha puskára volt szüksége, csináltatott magának a „mesterénél“ ízlése szerint aranyosat, vagy ezüstöt, mert a magyar, mint afféle keleti nép, nagyon szerette a kiékesített fegy-

vert, ép úgy mint a szláv népek, melyekkel e tekintetben izlésre megegyezett. A szép vésetű, arannyal és ezüsttel kirakott puska volt kívánságának netovábbja; azután belevésette a nevét is, mert családi ereklyének maradt a szép fegyver, mely atyáról fiúra szállt s nagyon megbecsülték, mint az ősi kardot, melyet nem igaz ám, hogy „a rozsdá mart“ — mit a költői fölhevülés túlozva állít. — És a régi puskaműves mestereket is igen megbecsülték, nagy volt a hírük a kiválókaknak hét megyében, vagy még azon túl is és a nagymesterek nevét most is ajkán hordja a vadász-ság, kivált az öregebbje, de a fiataljai is, mert atyáitól sokat hallotta emlegetni. Így ki ne ismerné a mai vadászok közül is a *Kirner József* nevet, hajdan az ország első puska-műves mesterének a nevét, aki oly pompás izlésű és kitűnő puskákat készített saját kezeivel, hogy Jósika báró is emlegette regényeiben! Kirner mellett az első mesterekhez tartoztak az országban az öreg *Benes Endre*, *Ludvig* és *Kiszela*, mind a három szintén Budapesten; Szegeden híres mester volt *Róth*, Nagyváradon *Hrazdil* (később *Ede* fia Szegeden), Szombathelyen *Güthl*, Devecserben a híres *Brussa*, aki ezidőszere Magyarországon első puska-műves-mestere s oly izléssel dolgozik, hogy csak a cseh *Novotny* (Prága) képes talán vele versenyezni egyes remekműveivel. A nevezettek kivül még sok elsőrendű mester létezett nálunk, ezeknek a neve azonban elmerült már a feledékenység ködébe, mert ma a „gyárosok“ divatja járja már.

Lakatos Károly.

EGYESEK.

A véreseinek egy különös módon véghezvitt zsákmányfogásáról. 22 évvel ezelőtt több ízben tettem meg vaspályán az útát Philippopolistól Bellováig, mely utóbbi állomás akkor még a Konstantinápolyból kiinduló keleti vasút végpontját képezte. A menetrend úgy volt beosztva, hogy utazásom a mondott útvonalon, oda is, vissza is, mindig a kora reggeli órákra esett. A vonat mindenütt magas töltésen haladt, mely töltés buja növényzettel volt bevonva. Feltűnt nekem, hogy a vonatot egy darabra mindannyiszor egy vérese kísérte, mely többnyire 20—30 méterrel a vonat előtt röpködött, azonban néha a vonat oldalára is került, természetesen attól szintén 10—15 méternyi távolságra. E szokatlan kísérő czéljáról csakhamar megbizonyosodtam, mert amint a vasúti töltésről az ott éjjeli pihenőt tartott sármány, búbos pacsirta, vagy más apróbb madár a vonat zakatolásától felriadva szárnyra kelt, rögtön reácapott a vérese és egy pillanat alatt el is kapta. Ha e jelenetet csak egyszer láttam volna, úgy azt a véletlenségnek tulajdonítanám, de miután e jelenet előttem háromszor, négyszer is ismétlődött, úgy teljes bizonyossággal következtethetem, hogy a vérese az ily módon való könnyű és biztos prédaszerzést egyszer tapasztalván, azt később számításból rendszeren gyakorolta.

M.

A fogoly mint havason költő madár. A madaraknál, azok földrajzi elterjedése mellett, nem kevésbé fontos azoknak a magassági viszonyok tekintetében való előfordulása is. Így vannak síkvidéki, középhegységbeli és havasi madarak, melyek rendes körülmények között csakis e helyeken fészkelnek. Mi megszoktuk a közönséges foglyot a sík vagy hullámos vidék madarának tekinteni, mely azonban a középhegységeket sem kerüli és itt néha fészkel is. De hogy a fogoly néha a havasok világába is ellátogat és a fatenyészet határa fölött költ is, erre nézve két észleletem van, melyet e sorokban fogok elmondani. — A bithyniai Olympusnak 2530 méter magas csúsa alatt egy borókával benőtt és elég magas fűvel borított, több kilométer hosszúságú és szélességű, a csúcs felé igen lassan emelkedő fensík terül el, melyen nyáron a szultán juhainak százai legelnek. A fensík a csúcsnál alig 200 méterrel alacsonyabb és havasi jellege már abból is kiténik, hogy egyes mélyedéseiből és kelet felé egy dombláncolat által határolt oldaláról a hó tulajdonképen sohasem olvad el, mert épen ez a hely az, honnan Konstantinápolyt, hol higiénikus célra használható természetes jég sohasem képződik, innen látják el egész nyáron át hóval. Én e havasi fensíkon július hó kö-

zepe táján egy oly nagy fogolyesaptra akadtam, hogy arról biztosan feltételezhetem, miszerint legalább is két fészkelő népségből verődött össze. Hogy e fogolyesapat nem riasztás folytán került a havasra, hanem bizonyosan ott volt fészkelési helye is, erre nézve egy más havason, a bulgáriai Rilo-Daghon szereztem bizonyosságot. 1898 július 20-án visszaindultam a havasról Szamokov városkába. Jól fenn, a törpefenyő határa fölött, egy magas havasi fűvel benőtt oldalon, legalább is 2700 méter magasságban, egyszerre csak egy anyafogoly repül fel mellettem, majd csakhamar levágódik elém és a jól ismert vergődéssel iparkodik figyelmemet pelyhes fiókáitól elvonni. Három fiókat láttam, de ketteje egy pillanat alatt eltűnt a sűrű fűben és így csak egyet sikerült kézrekerítenem. Természetesen, ezt is szabadjára bocsájtottam.

M.

Adat a nyulak bátorságáról. A gyáva embert nyúl szívűnek mondják, pedig a nyulaknál már több ízben meglepő bátorságot észleltem. Erre megint egy új adatom van, melyből láthatjuk, hogy a nyúl minden féltékenysége mellett lehet bátor, ha az önfentartás és fajfentartás ösztöne azt megkívánja. Egyik szép őszi délután kutyámmal a szántóföldre mentem egyedül vadászgatni. A 3-ik dűlő egyik barázdájából úgy 100 lépésnyire fűrge nyúl ugrik föl s ugyancsak hanyathomlok menekül. Az első nyúlra tiszteletből is rá szoktam löni. Így történt most is s a nyusz 2 hátulso lábát törte el lövésem. A kutya pár pillanat múlva utoléri és elkapja, mire a nyúl keservesen sírni kezd. A sírás hallatára alig 20 lépésnyirel másik nyúl ugrik ki s nyílsebesen fut a kutyának. A kutya megrettenve e szokatlan bátorságtól, szűkölve szalad hozzám. A nyúl nem üldözi, hanem síró párához szalad s ott mellső lábaival menekülésre biztatja. Pár pillanatig meglepődve nézem az érdekes tüneményt, de a következő perczben ez is áldozata lesz a vadász öldöklő szenvedélyének. *Dr. Ágh.*

Az állatok és képek. A természetvizsgálókat minden időben foglalkoztatta az a kérdés, hogy vajjon megismeri-e az állat a képet? Beható kísérletek és megfigyelések bebizonyították, hogy igenis megismeri. Humbolt Sándor egyszer egy kis titi-majomnak sáskákat és darazsakat ábrázoló színes táblákat mutatott s a majom igen élénken kapkodott a kép után, mert nyilván azt hitte, hogy meg lehet őket enni. A *lasis*-i buddhista kolostor előtt egy zinkból készített kutya-modell van felállítva. Egy nagy tigriskigyó körülfonta testével e modellt s az egészet beárnyalta, mintha csak élő állat lett volna. A madarak minden bizonynyal megismerik a tükröképüket. Egy seregély, mely a szobában szabadjára volt hagyva, nagyon szeretett a toilette-tükör asztalára ülni s ott énekelte tükröképének. A macskák és zergők szintén megismerik tükröképüket. A kutyák nagyon fureszen viselik magukat, ha tükröt állítunk eléjük. Egyesek mérgesen morognak képmásuk felé, mások ellenben fel sem veszik, mintha nem is látnák. A kutyák különben a festett képekre is haraguznak. *Sperling*, az ismert állatfestő, a *schwerini* múzeumban egy életnagyságú kutya-portrét állított ki. Egy kis patkányfogó kutya, mely esetleg épen abba a terembe került, melyben ez a kutya-portré ki volt állítva, megugatta a képet s ugatva szaladt ki a teremből. Egy borzeb, amely *Eggna* festő műtermébe került, ugatva szaladgált a festőnek „Hajtóvadászat a középkorban“ című festménye előtt s szemmel láthatólag a kutyákat kereste a képen. *Rusche*, a szobrász, mikor egy terrier modellen dolgozott, kénytelen volt kutyáit eltávolítani a műteremből, mert minduntalan nekimentek a modellnek s összeharapdáltak.

Oroszlányésztés a dublini állatkertben. A dublini állatkertben már régebb idő óta foglalkoznak az oroszlanok tenyésztésével és felnevelésével. Az állatkert alapítása óta összesen 200 oroszlant neveltek fel, melyeket vagy eladtak (mintegy 110,000 korona értékben), vagy pedig más állatokért eleseréltek. Az oroszlanok meglehetősen drágák, de ennek magyarázata abban rejlik, hogy a felnevelés és a gondozás rendkívül fáradságos s a nevelés alatt az oroszlanok jó része elpusztul. Így például egyszer négy darab ötödfél hónapos oroszlanért 4400 koronát s egy pár elefántot kaptak, máskor pedig két, szintén fiatal oroszlanért 1760 koronát s egy dromedárt fizettek az állatkertnek. Egy teljesen kifejlett remek példány 2640 koronáért s három szarvasért kelt el. A Dublinban nevelt oroszlanokra jellemző a fekete sörény, mely a natáli oroszlanok ismertető jele. A natáli oroszlanok azelőtt a *Fok-föld*, *Transvaal Natal* és *Oranje szabadállam* területén éltek, manapság azonban majdnem teljesen kipusztultak, úgy, hogy most már Dublint mondhatnók hazájuknak, mert majdnem tel-